

UJVIDÉKI NAPLO

TÁRSADALMI ÉS A VÁROSI KÖZÜGYEKET SZOLGÁLÓ LAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
II. Rákóczi Ferenc-út 35. szám
I-ső emelet és Szövetkezeti
Könyvnyomda. Telefonsz. 371.

Főszerkesztő: Dr. ELSCHLÉGER DEZSŐ

Felölts szerkesztő: CSERNYEI MÓR

Megjelenik minden vasárnap.
A lap előfizetési ára: egy
évre 10 korona, fél évre 5
rona. Egyes szám ára 12 fillér.

Az élelmicikkek

mellett mintha a tüzelőanyag beszerzésének kérdése előtérbe kerülne; pedig ez is égeti gondterhes lelkünket. Valószínűleg azért hallgatunk, mert még nem köszöntött be a tél. Mi egyáltalán semmiben nem vagyunk előrelátók. Csak mikor már a vészharang megkondul, akkor jajdulunk fel. Pedig de sokszor mondta meg már az *Ujvidéki Napló* ebben a háborús korszakban, hogy lamentálással csak a verebeket hessegetjük el, de nem segítünk a bajon.

Ha már annyisokan beleestek a nemtörődömség járványos betegségébe, akkor a sajtónak mindennek dacára nem szabad ellenyhulnia és fel kell ráznia a letargiában szunnyadókat. Mi meg tesszük most is kötelességünket. Bár csak meghallgatásra találna ezen írásunk buzdító szava!

A természet nemcsak az élelmiszerek bőséges áldását hintette el ebben a Kis-Kanában, hanem a föld belsőjebe mélyített olyan kincset, melyet ha kiaknázunk, tüzelőanyagunk is van bővíben.

Nem is kell messzire menni, a szomszédos Karlócan van egy újvidéki embernek egy igen gazdag barnaköszén — telepe, hadbavonulása megakadályozta abban, hogy a bányát üzembehelyeztethette volna. A harcstórról írott levele buzdít bennünket arra, hogy az illetékes körök figyelmét a Nadich-féle szénbányára felhívjuk. Hogy hű képet nyerjünk arról, minő kincs fekszik paragon ebben a bányában, ide iktatjuk a szakértők véleményét, melyhez hozzáfűzzük, hogy elsősorban a városi hatóságunk tárgyaljon a tulajdonossal és aknázza ki a karlócai szénbányát. Így olcsó tüzelőanyaghoz jutna Ujvidék közönsége.

Ezen szénbánya ismertetését itt adjuk:

Nincs a Magyar Koronának még egy, oly minden természeti kincsét megáldott vidéke, mint a szerémszégi hegységnek Le-

dincétől-Szlankamenig terjedő része, ahol is a következő anyagokat rakta le a nagy természet:

Cementmárga, mely körülbelül azonos a Beocsini Cementgyári Unió nyersanyagával.

Közönséges mészkő, melyből helyenként és kicsinyben igen jó minőségű meszet égetnek.

Barnaszén, mely különböző minőségben és összekötöttség nélküli helyeken, de főképen Karlócan fordul elő nagy mennyiségben.

Agyag, igen külön minőségben, minden kerámiai cikk előállítására alkalmasan, egész hegyoldalokat képezvén.

Homok, nagy mennyiségben minden keveréktől menten.

Ézst, ón, ólom és vasércek is fordulnak ugyan elő, de nagyobb jelentőség nélkül.

A most felsorolt természeti kincsek fekhelyének és felhasználásának leírásával a következőkben részletesen kívánok foglalkozni és bátor vagyok mindazokra az iparfejlesztő és kedvelő közönség figyelmét felhívni.

Szén, agyag és homok.

Karlóca (Karlovici) r.-t. város, Szerémhegységben a Duna mellett és M. Á. V. budapest—zimonyi fővonalán fekszik. Itt, a Dunával párhuzamosan húzódó Fruska-Góra hegységben, 2 kilométerre a várostól az ugynevezett *Krivac* bortermő hegynek a Duna felé eső oldalán már régebbi idő óta, de csak az volt ismeretes, hogy *a hegyben lignites barnaszén található*, melynek termelését azonban a régebbi olcsó szénárak miatt nem tartották érdemesnek. Én a barnaszén kérdésének át tanulmányozása után e vidéken furásokat tettem, és csak 30 méteres fúrólukak segítségével sikerült a barnaszén létét megállapítanom. E szén a Duna színe felett átlag 20 méter magasságban, vízszintes rétegekben mutatkozik, melyek közül kettő termelés alá is vételtett. Ezeket csak 10—20 cm. agyagköz választja el egymástól s már a hajtott tő 300-ik méternél a felső réteg átlag 100—110, az alsó 90—110 cm. magas.

A szénbányászat folyamán kiderült, hogy a szénréteg alatt egy agyagréteggel fedett 16—17 méter magas tiszta homok réteg, a szén fölött pedig 15-16' egész 60 méter magas agyagréteg fekszik. A szén alatti homok és agyag konglomerátból egy mélyebben fekvő, idősebb, jobb minőségű szén előfordulása teljes határozottsággal lehet követeltetni.

Fekvés.

Ezen felsorolt, a természet által oly kedvezően elhelyezett va-

lóságos természeti kincsek még oly kedvező helyszínen is fekszenek, hogy közvetlenül előttük, alig 100 méterre a Duna folyam főárama és a Máv. budapest—zimonyi fővonal húzódik el, úgy, hogy innen nemcsak a barnaszén és homok, hanem az agyagból készíthető téglá, cserép, járda (Klinker) és vakító (Verblender)-téglá, agyagcsövek és egyéb más gyártmányok is a szélrózsa minden irányában fekvő piacokra, minden versenyt kiálló olcsósággal szállíthatók, még *Budapestre is*, mert egyrészt a csekély előállítási költség, másrészt a fővarral akár hajón, akár vonaton való *közvetlen összekötöttség* oly előny, mely a távolságot nemcsak teljesen egyensúlyozza, hanem még a haszon oldalára is billenti a mérleget. Még előnyösebb természetesen a közelebb fekvő piacokra való szállítás, ami pedig bőségesen áll rendelkezésre és pedig nemcsak az Alföld fejlődő városában, hanem Horvátországban és a Balkánon is.

A szállítást lebonyolító berendezés.

A teleptől 500 méterre fekszik Zimony felé a *Karlócai-Szöllők* nevű, egy mellékvágánnyal ellátott vasúti állomás, mely egy normális nyomtávu vágánnyal a teleppel könnyen összeköthető, miáltal a legkönnyebb és legolcsóbb waggonrakodás volna elérhető.

A 100 méterre fekvő Duna-folyam egy keskeny nyomtávu ipari vágány segítségével volna a teleppel összeköthető, a forgalmat pedig csillék bonyolíthatnák le. Szükség van ezenkívül természetesen egy u. n. stégre (rög-zített állomáshajó) is, miáltal minden vízi jármű a legkönnyebben volna megrakható.

A két berendezés költsége a különböző kivitelhez képest, 10—40 ezer koronát tenne ki.

Végszó.

Mindenről volt eddig szó, csak éppen arról nem, hogy mi a jelen részletek tulajdonképeni célja. Háromas céljuk van e soroknak.

Elsősorban *megismertetni* óhajtottam a nagyközönséget azon rendkívüli természeti kincsekkel, melyek Karlóca város környékén fekszenek, s melyekről minden ezredik ember sem tud.

Másodszor érdeklődést akartam kelteni kis vállalatunk és nagy terveink iránt, mert méltoztassék elhinni, — érdemes mindkettővel foglalkozni.

Harmadosorban felhívás akar ez lenni azon érdeklődökhöz, kik kisebb-nagyobb tőke felett ren-

delkeznek, hogy fogjanak velünk össze, s ne kessenek tőkejüket oly vállalatba fektetni, mely minden tekintetben reális s kétség-telenül ugy a fekvésnél, mint az anyagok sokféleségénél és minőségénél fogva, egyenesen praedestínálva van arra, hogy nagy jövedelmezőségű legyen.

Törvényhatósági közgyűlés.

Folyó hó 9.-én *Mathokos* Béla főispán elnökléte alatt törvényhatósági közgyűlés volt.

Napirend előtt a főispán a tisztviselői kar érdemeiről emlékezett meg, mellyel fényesen dokumentálta, hogy e város tisztviselői kara az első rajvonalában foglalnak méltó helyet, ahol a küzdelemnek fegyvernélküli harcát, de épp oly súlyos körülmények között, mint a hős katonák fegyverrel, megvívta és küzdenek még folyton a polgárság jólétéért.

A főispán beszéde.

Örömmel jelentem, miről a törvényhatósági bizottsági tagurak már értesülhettek, hogy *Öfelsége* Profuma Béla polgármesteri a Ferenc József rend lovagkeresztjével, dr. Wagner Károlyt és dr. Ribiczey Kálmánt a Ferenc József-rend lovagkeresztjével és dr. Szántó Aladárt a koronás arany érdemkereszttel kitüntetni kegyeskedett.

A királyi kegyt az a rendkívüli munkásságot honorálta, a melyet a polgármester a kitüntetett tisztviselő és egyáltalában az egész városi tisztviselői kar a szomorú és a rendkívüli súlyos háborús viszonyok közepette kitejtett, akkor, amikor Ujvidék volt az ország legexponáltabb, a leginkább igénybevett városa.

Öszinte örömmel hangsúlyozom, hogy az országban nincs még egy törvényhatóság, ahol ilyen bőségesen nyilatkozott meg. Különleg az uralkodó kegye. Már az előzőleg dekorált Payerle Nándor főkapitánnyal együtt öten vannak a városi tisztviselői karban, akiket felkeresett a legnagyobb jutalom. A kitüntetés az egész tisztviselői kart is érinti és a törvényhatósági bizottságot is, mint akik részt vettek a munkában és támogatásukkal lehetővé tették, hogy a kitüntetettek oly kiváló teljesítményekkel dicsekedhettek, ami a legfelsőbb helyen is méltánylásra talált.

Szolgaljón a kitüntetés továbbra is buzdításul, hogy a tisztviselői kar munkásságából a

feletető ipari és egyéb vállalatok az Országos Központi Hitelszövetkezeteknek a tengericsíra kivonása iránt intézett felhívására a felhívásban megjelölt időponttól kezdve akár egészséges, akár romlott tengeri csirák és tengericsírának kivonásával örölhetnek, darálhatnak vagy dolgozhatnak fel bármely egyéb módon és a feldolgozásnál az Országos Központi Hitelszövetkezet utasításai szerint kötelesek eljárni. Egy mm. tengeriből legfeljebb 12 kg. tengericsírt szabad kivonni és 100 kg. csírának legalább 15 kg. préselési eljárással kivonható olajat kell tartalmaznia. Mindenki — akár magánéjén, akár jogi személy — akinek 1916. évi november elsején tengericsíra-készlet van birtokában (örizetében), köteles készletét legkésőbb november 20-ig a november 1. napján volt állapot szerint az Országos Központi Hitelszövetkezetnél (Budapest, VIII., Baros-utca 13.) írásban bejelenteni. Malom- és egyéb vállalatok kötelesek továbbá az 1916. november 1-ső napja után termelt tengericsíra mennyiségeket havonként kétszer, legkésőbb 5.-éig, illetőleg 20.-áig, az illető hó 15. napján volt állapot szerint és azonfelül estenként mindannyiszor bejelenteni, valahányszor a termelt tengericsíra mennyisége a 100 métermázsát eléri. A bejelentés alá eső tengericsíra-készletek zár alá vétetnek. Az Országos Központi Hitelszövetkezet kilogrammonként a tengerit saját céljaikra felhasználó ipari és egyéb vállalatoknak — ideértve a mezőgazdasági üzemmél nem kapcsolatos állathizlással iparszerűen foglalkozó vállalatokat is — 62 fillérről, malomvállalatoknak 102 fillért tartozik fizetni. Tengericsírat feldolgozásra csak oly gyári vállalatok kaphatnak, amelyek e jelen rendelet életbe lépésének napján legább is már szerelés alatt állottak. A tengericsírek is zár alá vétetnek. A tengericsírából nyert olajért követelhető legmagasabb ár métermázsánként 1000 korona. A rendelet november 1-én lépett életbe.

A személyforgalom korlátozása az élelmiszerforgalom érdekében. A Magyar Távirati Irodának jelentik: A cs. és kir. központi szállítási vezetőség kénytelen az illetékes vasúti központi hivatalokkal egyetértően korlátozást elrendelni a személyforgalomban, hogy az ilyen módon nyert szállítóeszközök segítségével az ősz utóján fokozódó, az idén a megszokottnál is nagyobb irányban megnövekedő élelmiszerforgalmat a szükséghez képest lebonyolíthassa. Ez az el-

háríthatatlan intézkedés, amelynek a közlekedésre való kellemlen hatásával illetékes helyen teljesen tisztában vannak, nagyon természetesen csak a föltétlenül szükséges időpontig marad érvényben. Ennek az intézkedésnek azonban szüksége van a nép megértő támogatására, amit olyanképpen tanúsíthat, hogy az utazást csak a föltétlenül szükséges utak megtevésére szorítja. Egyéb utazások, mint kirándulások, kéj-utazások stb. a legközelebbi időben mellőzendők. A valóban szükséges utazások megtevésére az ezután közlekedő vonatok és rendelkezésre álló jároművek elégségesek lesznek. Ajánlatos továbbá nagyobb utazás előtt az utazás lehetősége iránt a pályaudvaron érdeklődni. Eppen ilyen szükséges a pályaudvaron kellő időben való megjelenés és az utipodgyásznak a legszükségesebb mértékre való csökkentése. Akinek megállapított napon kell utazásának céljához érnie, helyesen teszi, ha valamivel korábban utazik el kelteténél.

Halálozás. Özv. Schwarz Teréz, szül. Sáborsi, kedden reggel 87 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Schwarz Lipót és József fakereskedők mint fiait és nagyszámu rokonság gyászolja.

Kincsek a szemétkben. Ha a tapasztalat megcáfolatlanul nem bizonyítaná, alig hinné el az ember, hogy mennyi sok százezer korona kerül ki azokból a hulladékból, amelyek egy világváros szemétkében értéktelenül hevernek. Ezekről a szemétkben heverő kincsekről közöl szenzációsan érdekes, fantasztikus képeket és cikket a Képes Ujság naptára. A képes ujság naptára egyébként is valóságos tárháza a tudományos ismereteknek, az idegizgatóan izgalmas kalandoknak, történeteknek és históriáknak. Rengeteg pompás kép díszíti a Képes Ujság naptárát, amely most jelent meg és amelyet a Képes Ujság minden előfizetője — a most belépő új előfizetők is — teljesen ingyen ajándékkul kap meg.

A „Darvin”. Dr. Fülöp Zsigmond népszerű természettudományi folyóiratának november

I-F száma a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: Günther Zsigmond: Háború és földrajz. Győry Lajos: Az állati ösztön. Dr. Gáspár Lajos: Az opium és morfin, mint gyógyszerek. Hauser Miklós: A bölcsek köve. Benks Albert: Ujabb kutatások a köszén vegytanáról. Különfélék: Száz éves a hallgatócső. A halak uszóhólyagja. Gázgyűrű a föld körül. A szerencse és véletlen a tudományos kutatásban. Egy papagály lélektana, stb. A kitünő folyóirat előfizetési ára fél évre 5 kor. Mutatóvány-számokat küld a kiadóhivatal, Budapest, Andrassy-ut 60.

Javítási műhely!!

Sztójánovics Mita arany- és ezüst-műves értesíti a n. é. közönséget, hogy Szűcs-utca 15. sz. alatti arany- és ezüst-ékszer javító műhelyt rendezett be és itt, mint régi szakember a szakmabavagó munkákat a legjobb kivitelben alaposan kijavítja. 2-3

Élelmiszerüzlet.

csemegeáruk raktára.

Özv. Pillischer Illésné Rákóczi Ferenc u. 17. szám a. élelmiszer és csemegeáru üzletet nyitott. — Kéri a t. közönség szives támogatását.

UJVIDÉKI SÉTAK

szép kiállításban megjelentek, minden könyvkereskedésben és tőzsdében kaphatók. Ára 80 f.

Van szerencsém

a t. közönség b. tudomására adni, hogy a Gerich-palotában (örménytemplom mellett) Kossuth Lajos-utca 47. sz. a.

hentesáru- és csemege-üzletet nyitottam.

Tiszta, egészséges áru jutányos árbán kerül eladásra.

1-2 Kovács Ilonka.

HIRDESSZEN AZ

„UJVIDÉKI NAPLÓ“-BAN

HAZAI GYÁRTMÁNY!

A „TUNGSRAM LÁMPA”

gazdaságos, mert hosszú élettartamu.

A minőségért a gyár szavatol

Kérje mindenütt a „Tungsrám” védjeggyel ellátott lámpát. — Gyártja az:

Egyesület Izzólámpa és Világossági R. T., Ujpest 4.

Még csak néhány nap

s megnyithatja szerencséjét ha osztálysorsjegyet vásárol

Vig és Katona bankházában

Húzás 17. és 18-án

Harc téren küzdő szereteteinknek küldjünk

MODIANO-clubspecialité hüvellyel

készített cigarettákat, hogy lássák, hogy nekik mindenképp a legdrágábbat, (egy doboz 70 fillér) tehát a legjobbat is, választjuk!

Egy könyvecské sodornivaló papír (70 lap) ára 12 fillér!

Főraktár: Ernst János és Fiai magyar királyi dohány nagy- és különlegesség árudájában.

Dr. PALÓCZk. egészségügyi
tanár, v. körhízi
specialista orvos

Bpest, IV., Károly-körút 2. sz.

sok évi óriási speciális praxisa folytán teljes bizalommal, felelősséggel és kénygyűléssel ügyfeleinknek, mint nőknél a tüdő- és nemibetegségeket, valamint az azokból származó összes bajokat. Rendel. hétköznapokon d. e. 10-12-ig, d. u. 3-5-ig. Ha személyesen lehetetlen volna megelenni, választóhelyes levele szívesen ad díjtalan felvilágosítást arról, hogy otthoni kurával hogyan szabadulhat meg gyökeresen a bajától.

6-20

UJVIDÉKI SÉTÁK

szép kiállításban megjelentek, minden könyvkereskedésben és tőzszében kaphatók. Ára 80 f.

Veszek

régi szerb és magyar bélyegget. — Jelentkezni lehet minden vasárnap

Rákóczi F. ut 35. szám, első em.

Üzlet átvétel!

Midőn a n. é. közönségnek b. tudomására adom, hogy bold. emlékü atyám Funták Jakab kalap-áru üzletét és kalapműhelyét átvettem, kérem e régi és jó hírnévnek örvendő üzlet iránti b. bizalmát továbbra is fönntartani szíveskedjék, mert részemről mindenben hozzájárulok, hogy a bizalmat kiérdemeljem.

Funták Gyula

Ujvidék, Kossuth Lajos-u. 10. 2-3

Kitünő

szakértelmű, magyar, német gyorsíró és levelező több évi gyakorlatl bíró leány, kereskedői irodában alkalmazást keres. —

Címe: a kiadóhivatban.

Megszűnt az árdrágítás!!

sziogyártó-, nyerges- és bőrdandós üzletben: Ferencz József-ter 3. sz. (Wagner palota), melyről minden vevő személyesen meggyőződhetik, mert én a rendes polgári haszonnal megelégszem. — Csinos sport-, utazó-, katonai- és vadász-felszerelések nagy választékban kaphatók! —

5-26

Dietrich Frigyes, Ujvidék

sziogyártó- és nyerges-mester.

Nemzetközi

Halottszállítási Iroda

Budapest, VI., Andrassy-ut 11.

Telefon 167-30.

Exhumál gyorsan és olcsón.

Minden felvilágosítást készséggel ad.

Volt és marad a legolcsóbb az

UJVIDÉKI NAGYÁRUHÁZ

(Párisi áruház) Rákóczi Ferenc-út

2-4

Legnagyobb választék mindennemű Karácsonyi ajándéktárgyakból olcsó árak mellett

UJVIDÉKI VÁROSI JÓDOSGYÓGYFÜRDŐ

ALCALICUS JÓDOS GYÓGYFORRÁS.

Modernül épült fürdőépületben jód, fangőszap, mór, halléni sós és tengerisósfürdők, szénsavas fürdők. — Külön férfi és női osztállyal felszerelt hidegvízgyógyintézet — VILLAMOS GYÓGYMÓDOK. Modernül berendezett gőzfürdő és kádfürdők. Csusz, köszvény, ischiász, idegbetegségek, mindenféle női bajok, gümös csontbajok, vérbaj ellen. — A FÜRDŐ TÉLEN FÜTHETŐ SZOBÁKKAL és FOLYÓSOKKAL van ellátva.

MODERN VENDÉGSZOBÁK ÉS ÉT-TEREM. — TÉLI KURÁRA KIVÁLÓAN ALKALMAS. — ÁLLANDÓ FÜRDŐORVOS: Dr. VILT VILMOS. — KIMERÍTŐ TÁJÉKOZATÓT KÜLD AZ IGAZGATÓSÁG. — EGÉSZ ÉVEN ÁT NYITVA.

**SZÖVETKEZETI
KÖNYVNYOMDA**

Villanymozdony által hajtott géppel, a legújabb és legdivatosabb betűkkel, keretekkel, diszítésekkel bőven berendezve. □□□□□□□□

UJVIDÉK, BUZA-TÉR 22.
TELEFON SZÁM 371.

Összes könyvnyomdai munkákat a legmeszebbmenő műszaki tökélyvel, a legszebben, izlésteljesen, gyorsan és tisztán végzi □□□□□

Világításhoz, gépek hajtásához és főtéshez használjunk

Villamos áramot.

Közelebbi felvilágosítással és díjtalan költségvetéssel szolgál az Ujvidéki Villamossági Részvénytársaság

25-10

A gólya, fecske már elszállt, de itt maradt a mi (Kovács S.-féle) Gólya áruházunk (Kossuth Lajos-utca 45.), mely gondoskodik róla, hogy szereteteinknek kevés pénzzel is féli meleg alsó ruhát és harisnyát vehetünk.

Közeledik a szent Karácsonyünnep, ne feledkezzünk meg róluk. Nézzünk be a Gólyaáruházba, válasszunk ott, amire kedveicinknek szükségük van, mert ott sok szép és célszerűt találhatunk. 2-3

A „Böhm“-féle KOSER vendéglő áthelyezése.

A „Böhm“-féle koser elkezdte, vendéglő, mely eddig Rákóczi F-ut 11. sz. alatti helyiségéből ugyanezen ut 31. szám alá helyeztette át, tisztelt tudomására adja a t. közönségnek, hogy az eddigi jó hírnevét fönntartani óhajta és ezért, mint a multban főtökévese leend t. vendégeit jól, pontosan és jutányosan kiszolgálja. — Kiténo üzletes ételek és italokról gondoskodva. —

Síremlékek

művészi tervezését vállalja:

Lápp Vilmos, építész

Ujvidék, Thokoly Imre-utca 29. szám. — 2-6

Sokat lehetne beszélni, de az idő pénz

és hogy mindenki pénzt takarítson meg, nem mondom sokat, hanem csak azt az egyet: Habár háborus időket élünk, azért mégis jutányosan szolgálom ki megrendelőimet, kik nálam szerzik be ruhászükségletüket. A Balasics-féle szabóüzletet átvettem, nagy választékot tartok mindentéleleméből és iparkodom t. megrendelőimet tisztességesen kiszolgálni.

Silics Vazul

2-3 urisزابó Duna-utca 11. szám.

Hirdesen az**„UJVIDÉKI NAPLO“-BAN**